

CAROLI LINNÆI, *SVECI,*

DOCTORIS MEDICINÆ,

SYSTEMA NATURÆ,

S I V E

S.C. 3789 ⁵⁷

REGNA TRIA NATURÆ

SYSTEMATICE PROPOSITA

P E R

CLASSES, ORDINES,
GENERA, & SPECIES.

O JEHOVA! *Quam ampla sunt opera Tua !*
Quam ea omnia sapienter fecisti !
Quam plena est terra possessione tua !

Pfalm. civ. 24.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud THEODORUM HAAK, MDCCXXXV.

EX TYPOGRAPHIA
JOANNIS WILHELMI DE GROOT.

CAROL LINNÆUS

DOKTOR I MEDICIN

SYSTEMA NATURÆ

REGNA TRIA NATURÆ

SYSTEMATICE PERORATA

CLASSIBUS ORDINIBUS

GENERIBUS SPECIBUS

AVTORIS CAROLINI LINNÆI

IN THEATRO BOTANICO MUSEI CAESARIS PALATII VIENÆ

LODOWICZ JONSSON SCULPSIT

OBSERVATIONES

I N

REGNA III. NATURÆ.

1. Si opera Dei intueamur, omnibus satis superque patet, viventia singula ex ovo propagari, omneque ovum producere sobolem parenti simillimam. Hinc nullæ species novæ hodiernum producuntur.
2. Ex generatione multiplicantur individua. Hinc major hocce tempore numerus individuorum in unaquaque specie, quam erat primitus.
3. Si hanc individuorum multiplicationem in unaquaque specie retrograde numeremus, modo quo multiplicavimus (2) prorsus simili, series tandem in *unico parente* desinet, seu parens illo ex unico Hermaphrodito (uti communiter in Plantis) seu e duplici, Mare scilicet & Femina (ut in Animalibus plerisque) constat.
4. Quum nullæ dantur novæ species (1); cum simile semper parit sui simile (2); cum unitas in omni specie ordinem ducit (3), necesse est, ut unitatem illam progeneratricem, Enti cuidam Omnipotenti & Omniscio attribuamus, *Deo* nempe, cujus opus *Creatio* audit. Confirmant hæc mechanismus, leges, principia, constitutiones & sensationes in omni individuo vivente.
5. Individua sic progenita, in prima & tenerrima ætate, omni prorsus notitia carent, ac omnia sensuum externorum ope ediscere coguntur. Ex *Tactu* consistentiam objectorum primario ediscunt; *Gustu* particulas fluidas; *Odoratu* volatiles; *Auditu* corporum remotorum tremorem; & demum *Visu* corporum lucidorum figuram; qui ultimus sensus, præ ceteris, maxima voluptate animalia afficit.
6. Si universa intueamur, Tria objecta in conspectum veniunt, uti α) remotissima illa corpora *Cælestia*; β) *Elementa* ubique obvolitantia; γ) fixa illa corpora *Naturalia*.
7. In Tellure nostra, ex tribus prædictis (6), duo tantum obvia sunt; *Elementa* nempe, quæ constituunt; & *Naturalia* illa ex elementis constructa, licet modo, præter creationem & leges generationis, inexplicabili.
8. Naturalia (7) magis sub sensus (5) cadunt quam reliqua omnia (6), sensibusque nostris ubivis obvia sunt. Quæro itaque quamobrem Creator hominem, ejusmodi sensibus (5) & intellectu præditum, in globum terraqueum locaverit, ubi nihil in sensus incurrebat præter Naturalia, tam admirando & stupendo mechanismo constructa? anne ob aliam causam, quam ut Observator Artificem ex opere pulcherrimo admiraretur & collaudaret?
9. Omnia, quæ in usus hominum cedunt, ex Naturalibus hisce cuncta desumuntur; hinc œconomia mineralis seu Metallurgia; vegetabilis seu Agricultura & Horticultura; Animalis seu Res pecuaria, Venatus, Piscatura. Verbo; fundamentum est omnis Oeconomix, Opificiorum, Commerciorum, Diætæ, Medicinæ &c. Ex iis homines in statu sano conservantur, a morbo præservantur, & ab ægroto restituntur, ita ut delectus horum summe necessarius sit. Hinc (8. 9.) necessitas Scientiæ naturalis per se patet.
10. Primus est gradus sapientiæ res ipsas nosse; quæ notitia consistit in vera idæa objectorum; objecta distinguuntur & noscuntur ex methodica illorum divisione & convenienti denominatione; adeoque Divisio & Denominatio fundamentum nostræ Scientiæ erit.
11. Qui in Scientia nostra Variationes ad Species proprias, Species ad Genera naturalia, Genera ad familias referre nesciunt, & tamen Scientiæ hujus Doctores sese jactitant, fallunt & falluntur. Omnes enim, qui naturalem vere condiderunt Scientiam, hæc tenere debuerunt.
12. Naturalista (Historicus Naturalis) audit, qui partes Corporum Naturalium visu (5) bene distinguit, & omnes has, secundum trinam differentiam, recte describit nominatque. Estque talis Lithologus, Phytologus vel Zoologus.
13. Scientia Naturalis est divisio ac denominatio illa (10) corporum Naturalium, ab ejusmodi Naturalista (12) judicio instituta.
14. Corpora Naturalia in *Tria Naturæ Regna* dividuntur: Lapideum nempe, Vegetabile & Animale.
15. *Lapides* crescunt. *Vegetabilia* crescunt & vivunt. *Animalia* crescunt, vivunt & sentiunt. Hinc limites inter hæc Regna constituta sunt.
16. In hac Scientia describenda & illustranda plurimi omni sua ætate laborarunt; quantum vero jamjam observatum & quantum adhuc restat, curiosus Lustrator facile ipse inveniat.
17. Exhibui heic Conspectum generale Systematis corporum Naturalium, ut Curiosus Lector ope Tabulæ hujus Geographicæ quasi, sciat, quo iter suum in amplissimis his Regnis dirigat, plures namque Descriptiones addere spatium, tempus, & occasio retardarunt.
18. Methodo nova, maximam partem propriis autopticis observationibus fundata, in singulis partibus usus fui, probe enim didici paucissimis, observationes quod attinet, facile credendum esse.
19. Si Curiosus Lector fructum aliquem hinc percipiat, illum Celebratissimo in Belgio Botanico D. D. JOH. FRED. GRONOVIO, nec non Dno. ISAC. LAWSON, Doctissimo Scoto, tribuat; Illi enim Auctores mihi fuerunt ut brevissimas hæc tabulas & observationes cum Erudito Orbe communicarem.
20. Si comperiar hæc Illustri & Curioso Lectori grata fore, propediem plura, specialiora & magis limata, Botanica imprimis, a me expectabit.

C A R O L I L I N N Æ I

I. PETRÆ sunt Lapides SIMPLICES, qui Metallurgis dicuntur *Bergarter*.
constant particulis tantummodo simularibus.

II. MINERÆ sunt Lapides COMPOSITI
constant Petrâ particulis

Ordines	Nom. generic.	Characteres generici.	Differentiæ specificæ Auctoris.	Synonyma.	Nom. Svecica.		
1. APYRI in igne decimatico vix destruitibiles.	Asbestus.	Comite <i>Fibr. papposus intertextis.</i>	A fibellus natans, folido-flexilis. A natans fibroso-coriaceus. A ponderosus fissilis.	<i>Suber montanum.</i> <i>Aluta montana.</i> <i>Caro fossilis.</i>	Bergart. Berglöber. Berglöb.		
	Amiantus.	<i>Fibris parallelis.</i>	A fibris capillaceis flexilibus tenacibus. A fibris capillaceis flexilibus fragilibus. A fibris fetosis rigidis. A fibris angulosis rigidis.	<i>Linum incombustibile.</i> <i>Alumen plamos. offic.</i> <i>Amiantus immaturus.</i> <i>Pseudo-amiantus.</i>	Berglun. Berglun. Gallinat. Omogen Amiant.		
	Ollaris.	<i>Fibris sparsis.</i>	O fibris acerosis friabilibus. O fibris acerosis rigidis. O fibris e centro radiatis. O fibris fasciculatis inflexis.	<i>Leberum Lapis.</i> <i>Acerosus Lapis.</i> <i>Radians Lapis.</i> <i>Torosus Lapis.</i>	Zölestin. E. d. Stig. E. d. Stig. Fels.		
	Talcum.	<i>Membranis carnosis, inæqualis superficiali.</i>	T durum crassum, cortice nitido. T durum coriaceum. T friabile molliusculum. T friabile fragile membranaceum.	<i>Corneus Lapis.</i> <i>Tunicatus Lapis.</i> <i>Talcum offic.</i> <i>Talcum aureum.</i>	Hornstun. E. d. Stig. Syriz Salt. Guld. salt.		
	Mica.	<i>Membranis squamosis, æqualis superficiali.</i>	M particulis impalpabilibus. M particulis squamosis. M particulis membranaceis fissilibus. M particulis squamosis & membr. mixtis. M particulis prismaticis immixtis.	<i>Sterile nigrum.</i> <i>Mica vulgaris.</i> <i>Vitrum Moscoviticum.</i>	E. d. Stig. Sottquid. Bunda.		
2. CALCARI in igne decimatico usi & Aquâ rigati, in farinam reducuntur.	Schistus.	<i>Fragmentis fissilibus.</i>	S cinereus. S nigricans friabilis. S niger durus clangosus.	<i>Fissilis inutilis.</i> <i>Fissilis vulgaris.</i> <i>Fissilis Lapis.</i> <i>Ardesia regularis.</i>	grå stöcken. lös stöcker. Zofestöcker. Zof. stöcker.		
	Spatum.	<i>Fragm. rhomboïdalibus.</i>	S fissile, lamellis debilibus. S compactum, opacum nitidum. S compactum pellucidum.	<i>Spatum lamellatum.</i> <i>Spatum vulgare.</i> <i>Crystallus Islandica.</i>	Fermingssten.		
	Marmor.	<i>Fragmentis incertis.</i>	§. Rudia sunt, que polituram vix ullam admittunt.				
			M rude.	<i>Calcaris Lapis.</i>	Saltst. Variat infinite.		
			M rude, venis quartzosis rubris.	<i>Vena hæmatica.</i>			
§. Nitida sunt marmora, que polituram assumunt arte.							
M nitidum album.	<i>Marmor album.</i>	Smit marmor.					
M nitidum rubrum.	<i>Marmor rubrum.</i>	Röd marmor.					
M nitidum æquum.	<i>Lydius Lapis.</i>	Lydius.					
M nitidum, coloribus mixtis.	<i>Marm. variegatum.</i>	Spälfärgad marm.					
M nitidum, coloribus alternis.	<i>Marm. Polyzonias.</i>						
M nitidum, coloribus picturam referens.	<i>Marm. Florentinum.</i>	Florentinsien.					
M nitidum virefcens, maculis nigris.	<i>Serpentinus Lapis.</i>	Serpentinsien.					
M nitidum cæruleum, maculis albicantibus.	<i>Lævulus Lapis.</i>	Isapfien.					
§. Fugacia sunt, que particulis nitidis interlucentibus gaudent.							
M fugax opacum.	<i>Gypsum.</i>	Gyps.					
M fugax subdiaphanum.	<i>Alabastrum.</i>	Alabafter.					
3. VITRESCENTES igne decimatico usi in vitrum liquecunt.	Cos.	<i>Fragmentis granulatis opacis.</i>	C particulis inæqualibus rigidis. C particulis æqualibus friabilibus. C aquam filtrans.	<i>Arenarius Lapis.</i> <i>Coticula.</i> <i>Filtrum.</i>	Eandsen. Elypsen.		
	Silex.	<i>Fragmentis convexis & concavis subdiaphanis.*</i>	Generis hujus differentiæ vel variationes reales, licet e colore desumptas, addar, qui potest; Ego non	<i>Pyromachus.</i> <i>Calcedonius.</i> <i>Jaspis.</i> <i>Carneolus.</i> <i>Malachites.</i> <i>Turchezia.</i> <i>Sardius.</i> <i>Abates.</i>	Glina. Calcedon. Jasp. Carneol. Malachit. Turcoed. E. d. Agat.		
	Quartzum.	<i>Fragmentis angulatis acutis pellucidis.</i>	Q aquo-album. Q luteum. Q rubrum. Q purpureum. Q cæruleum. Q viride. Q viridi-cæruleum.	<i>Quartzum.</i> <i>Pseudo-Topazius.</i> <i>Pseudo-Rubinus.</i> <i>Pseudo-Amethystus.</i> <i>Pseudo-Saphirus.</i> <i>Pseudo-Smaragdus.</i> <i>Pseudo-Beryllus.</i>	Krist. Krisse este Kallot D. äkta ette Omogne äble stenar.		
	* Obs. Silicis sub nomine quidam Quartzum, quidam vero Pyromachum, ut veteres intelligunt & nos. A quibusdam ad calcareos, ab aliis autem ad vitrescentes refertur. Nos cum Bromelio huc retulimus.						
	1. SALLIA in aqua solubilia & sapida sunt. simpliciter composita hæc occurrunt.	Nitrum.				<i>in igne fremens, Figura prismatica hexædra, Acidum essentiali.</i>	
		Muria.				<i>in igne crepitans, Figura tessulata hexædra, Alcalino-acidum.</i>	
		Alumen.				<i>in igne spumans, metallo destitutum, Figura tessulata octædra, Acidum purum.</i>	
		Vitriolum.				<i>in igne spumans, metallo impregnatum, Figura rhomboïdeâ dodecædra, Acidum purum.</i>	
		2. SULPHURA in igne nantia & odorata sunt. Decomposita hæc occurrunt.	Electrum.				<i>Fumus odore suavi, colore fusco.</i>
			Bitumen.				<i>Fumus odore tristi, colore atro.</i>
Pyrites.						<i>Fumus od. acutissimo, col. luteo, sapore salso, princip. acido ⊕</i>	
3. MERCURIALIA igne sua, depurata & nitida evadunt. Ignem sua dicuntur Metalla.	Hydrargyrum.				<i>in Δ^c max volatile, metallo fluido, ∇F=Δ ⊕.</i>		
	Sibium.				<i>in Δ^c sensim avolans, metall. fragili, vitro fulco.</i>		
	Zincum.				<i>in Δ^c flagrans, metall. molli, ∇F=calc. ⊕ cineribus albis, flamma viridi, tenaci.</i>		
	Vismutum.				<i>in Δ^c facile liquefcens, metall. tessulato, fragidiusculo.</i>		
	Stannum.				<i>in Δ^c facile liquefcens, metall. tenaci, vitro albo.</i>		
Plumbum.					<i>in Δ^c facile liquefcens, metall. tenaci, vitro flavo.</i>		
Ferrum.					<i>in Δ^c difficillime liquefc. met. durissimo, ∇F=⊕. vitro nigro.</i>		
Cuprum.					<i>in Δ^c difficulter liquefc. met. duro, ∇F=⊕.</i>		
Argentum.					<i>in Δ^c commode liquefc. metall. firmo, ∇F=⊕. indefructibile, tenaci, albo.</i>		
Aurum.					<i>in Δ^c commode liquefc. metall. firmo, ∇F=⊕. indefructibile, tenaci, luteo.</i>		

REGNUM LAPIDEUM.

qvi Metallurgis Svecis dicuntur peregrinis impragnata.

Malmarter

III. FOSSILIA sunt Lapides AGGREGATI, qui à Svecis dicuntur constant particulis petrosis vel mineralicis mixtis. *Grußarter.*

⊕ humofum.	Terra nitrofa.	Calpeterord.
⊕ quartzofum album.	Cryftallus montana.	Böniff ftia.
⊕ quartzofum luteum.	Topazius.	Topaz.
⊕ quartzofum rubrum.	Rubinus.	Rubin.
⊕ quartzofum purpureum.	Amethiftus.	Amethift.
⊕ quartzofum cœruleum.	Sapphirus.	Sapphir.
⊕ quartzofum viride.	Smaragdus.	Smaragd.
⊕ quartzofum viridi-cœruleum.	Beryllus.	Beryll.
⊕ filicem? (vel unde?)	Adamas.	Deman.
⊕ spatofum acutum utrinque.	Spatum cryftallinum.	Spatt-cryftall.
⊕ spatofum truncatum utrinque.	Cryftallus plumbifer.	Plb-dryftall.
⊕ ipatofum, fragmentorum angulis oppositis marmoreum foetidum.	Selenites.	Seleniten.
	Saillus Lapis.	Drepen.
⊕ aquæ marine.	Sal marinum.	Spaßft Salt.
⊕ aquæ fontane.	Sal fontanum.	Spaßft Salt.
⊕ folidum foßile.	Sal gemme.	Berg-Salt.
⊕ nudum.	Alumen plumofum.	Alun-Stein.
⊕ fchifti.	Fiffilis aluminaris.	Alun-Stein.
⊕ ferri viride.	Vitriolum martis.	Koppaot.
⊕ cupri cœruleum.	Vitriolum cyprinum.	Blaßten.

E folidum.	Succinum var. col.	Berßen.
E tenax.	Ambra grifea.	Amber.
B fluidum album, ignem attrahens.	Naphtha.	Berg-Balfam.
B liquidum fulcum nudum.	Petroleum.	Berg-öla.
B liquidum-tenax nudum.	Maltha.	Berg-näsa.
B folido-tenax nudum.	Asphaltus.	Berg-ßt.
B folidum nudum.	Gagas.	Jerd-ßt.
B folidum in fchifto.	Carbo foßilis.	Stein-foßl.
P nudus.	Salpbur nativum.	Bödiget Swafvel.
P micaceus.	Auripigmentum.	Experiment.
P ferri flavus, figurâ varia.	Pyrites ♂ var. fig.	Feenties.
P cupri fulvus.	Pyrites ♂ var. fig.	Koppacties.
P cupri vitrefcens.	Minera dura.	Q Härdenalm.
P cupri quartzofus.	Minera quartzofa.	Q Härdenalm.
P cupri-cotaceus.	Minera arenacea.	Q Sandalm.
P cupri faturatiffimus, petram tegens.	Minera mollis.	Q Weichalm.
P cupri particulis impalpabilibus.	Minera chalybeata.	Q Eißlag.
P cupri fulvo-fufcus.	Minera hepatica.	Q Eißlag.
P cupri in apy.	Minera tenax.	Q Segmal.
P cupri in ollari acrofo rigido.	Minera acrofa.	Q Eißlag.
A argentei coloris.	Pyrites arsenicalis.	Bamftes.
A vitro rubro.	Cobaltum.	Cobolt.
A vitro cœruleo.	Saffera.	Coßte cobolt.
A ollaris acrofo rigidi.	Cobaltum rubrum.	Coboltblouna.

⊕ petra varia veftitum.	Minera mercurii.	Quifilbermal.
⊕ rubro-tinctorium.	Cinnabaris nativa.	Berg-Cinnaber.
⊕ friatio-fibrofum.	Minera Antimonii.	Eißglafmal.
⊕ lamellato-fquamofum.	Refufus.	Klang.
⊕ micæ fquamofæ & membranacæ mixtæ.		
⊕ fertile petrofum violaceum.	Minera Zinci.	Spaßtenalm.
⊕ fertile petrofo-vitriolaceum?	Lapis atramentarius.	Balanja.
⊕ sterile terreum.	Calaminaris.	Bheris.
⊕ sterile micaceum? an hujus loci?	Molybdæna.	Bheris.
⊕ arsenici, colore fugaci.	Cobaltum Vifmuti.	Biffummal.
⊕ petra veftitum.	Minera flanni vulg.	Switte.
⊕ polyedron irregulare nigrum.	Min. N. polyædra.	Bingruppen.
⊕ polyedron regulare-purpurefcens.	Granatus (fapius).	Granat.
⊕ particulis teftulatis contiguis.	Galena teftulata.	Feiningmal.
⊕ particulis teftulatis fparis granulatis.	Miner. h. granulata.	Großkryft in.
⊕ particulis pulverulentis fparis nitidis.	Miner. h. punctata.	Grangniffir glanz.
⊕ particulis pulverulentis fparis fugacibus.	Miner. h. colore fugaci.	Ehngmal.
⊕ nitri spatoli utring; truncati, viride.	Miner. h. cryftallina.	Bh cryftall.
⊕ sulphure non adulteratum.	Min. martis optima.	Neu jermalm.
⊕ - arsenico imprægnatum.		Kallbrät mal.
⊕ - pyrite imprægnatum.		Nödrät mal.
⊕ petre vitrefcens, pauperimum;		Terßen.
⊕ petre vitrefcens, dives.		Bländfen.
⊕ nudum octædron.	Ferrum purum (verè)	Bödiget jern.
⊕ teftulatum, fere nudum.	Ferrum fub-purum.	Neu jern.
⊕ fracturis nitidum.	Min. ♂ specularis.	Spegel mal.
⊕ ferrum & mundi polos respiciens.	Magnes.	Magnet.
⊕ ollaris è centro radiati Zinci, extus puculati.	Magnesia.	Berßen.
⊕ amianti angulof rigidi.	Hematites.	Bödhten.
⊕ amianti rigidi, extus puculati.	Nucleus hematitidis.	Glaftepf.
⊕ nudum teftulatum.	Cuprum nativum.	Bödiget Kopper.
⊕ nudum informe præcipitatum.	Cuprum præcipitatum.	Præcipitad Q.
⊕ cœruleum.	Cuprum Lazureum.	Kopper-fgur.
⊕ violaceum.	Cuprum vitrei coloris.	Kopper-glaz.
⊕ nudum. formâ varia.	Argentum nativum.	Bödiget Silfver.
⊕ malleabile incanum.	Miner. ♂ vitri color.	Glafmal.
⊕ fubdiaphanum rubefcens, ad candelam liquefc.	Miner. ♂ cornu col.	Hermalm.
⊕ rubefcens.	Miner. ♂ rubra.	Nödyßben.
⊕ fragile albidum.	Miner. ♂ alba.	Eißgliden.
⊕ nudum.	Aurum nativum.	Bödiget Guld.
⊕ marmoris nitidi cœrulei, maculis albicantibus.	Min. ♂ Lazurea.	Guld-fgur.
⊕ in mercuriali alio parafiticum.	Min. ♂ mixta.	Guld mal.

I. TERRE	particulis pulverulentis confant.	Glaresa.	confat Particulis fcarbis, fragile diftinâis.	G tenuiffima, flatu aeris volitans.	Glaresa mobilis.	Qveiten- Mo.
		Argilla.	Particulis lubricis, tenaciter coherentibus.	G farinacea apya.	Arena fterilis.	Mo.
		Humus.	Vegetabilis vel animali defruâto.	G argillacea apya mixta.	Terra adamica.	
		Arena.	Lapidis cujuscunque pulveris.	A apya.	Argilla callica.	Eidöß fchr.
Ochra.	Mercuriali quadam, a vitriolo fuo foluto.	Marga.	Terra aliqua (argillacea fapius) indurata.	A calcarea nivea.	Argilla nivea.	Perftän-fchr.
				A vitrefcens vitro fubdiaphano.	Porcellana.	Perftän-fchr.
				A vitrefcens teftulata.	Argilla figulina.	Perftän-fchr.
				A vitrefcens rudis.	Argilla vulgaris.	Perftän-fchr.
Marga.	Terra aliqua (argillacea fapius) indurata.			A vitrefcens impalpabilis.	Bolus.	Terra Sigillata.
				H animalis, conchæ laevis oblonge.	Humus conchacea.	Perftän-fchr.
				H vegetabilis communis.	Humus atra.	Perftän-fchr.
				H vegetabilis palufris pura.	Lutum.	Perftän-fchr.
Pumex.	generatus In elemento Igneo.	Stalactites.	In elemento Aereo.	H vegetabilis paludofa, radicibus mixta.	Turfa.	Perftän-fchr.
		Tophus.	In elemento Aqueo.	A quartzofa.	Arena riparia.	Strandfand.
		Saxum.	In elemento Terreo.	A petrofa, vix palpabilis æqualis.	Arena boraria.	Strandfand.
		Ærites.	Intra naturale Lapidum.	A mixta & inæqualis.	Sabulum.	Strandfand.
Tartarus.	Intra natur. Vegetabilis.	Calculus.	Intra naturale Animale.	A micaea squamofa.	Arena aurea l. argent.	Strandfand.
				A ferrea atra.	Ar. atra fluviatilis.	Strandfand.
				O ferri lutea.	Ar. aurifera.	Strandfand.
				O ferri lutea argentifera.	Oebra flava.	Strandfand.

2. CONCRETA	particulis terreftribus coalita funt.	Pumex.	generatus In elemento Igneo.	P Vegetabilium ater.	Fuligo.	Coor.
				P Pyrite cinereus.	Pumex.	Pimpfen.
				P Terre cinereus.		
				P Cupri ruber.		
Stalactites.	In elemento Aereo.			P Argillæ cinereus.	Incruffatio.	Droefften.
				S argillæ calcareæ.	Nitrum calcareum.	
				S calcis nitrofa.		
				S quartz.		
Tophus.	In elemento Aqueo.			T glareæ farinacea.	Lufus argillaceus.	Nödröd.
				T arenae mixtæ, ferro imprægnatæ.	Min. ♂ aren. flava.	Sandalm.
				T humi palufris ochraceo-ferrea.	Min. ♂ paludofa.	Perftän-fchr.
				T humi lacufris ochraceo-ferrea.	Min. ♂ lacufris.	Eidömal.
Saxum.	In elemento Terreo.			S micaceum puculatum granulofo.	Molaris Lapis.	Marften.
				S micaceum longitudinaliter fiffile.		Eidöften.
				S quartzofa-micaceum impalpabile, granis spatocis.	Porphyrius Dalk.	Ferßen.
				S spatofum rubrum.	Sax. Alandicum.	Marften.
Ærites.	Intra naturale Lapidum.			S quartzofum album, mica nigra maculatum.	Sax. Augerianum.	Perftän-fchr.
				S micaceo-corneum, granulis nigris puculatum.	Sax. alpine-Lappenic.	Perftän-fchr.
				S cotaceum compactum albicans.	Sax. alpine-Dalekorf.	Dalk fiffiten.
				Æ embryone lapillulofo libero.	Ærites.	erßen.
Tartarus.	Intra natur. Vegetabilis.			Æ embryone lapillulofo adnato.	Pseudo ærites.	erßen.
				Æ embryone terreftri libero.	Godes.	Skalltefen.
				T vini.	Tartarus.	Biffen.
				T cerevifæ.	Fermentum.	Giß.
Calculus.	Intra naturale Animale.			C falivæ dentium.	Tartarus dentium.	Tandgrus.
				C gastrici animalium pecorum.	Æzagopila.	Byre.
				C Bilis cyftidis.	Calc. fellæus.	Gallfen.
				C urine humanæ.	Calc. nephriticus.	Blendfiffen.

3. PETRIFICATA	fimplacrum Vegetabilis vel Animalis impræffum ofendunt.	Graptolithus.	Petrificatum piâurâ affimilians.	G lineis mappam geographicam referens.	Lapis geographicus.	
				G prælia, urbes, rudera vel fimilia referens.	Lapis ruderatus.	
				G nemora, arbores, plantasve referens.	Dendrites.	
				G plantam Fucum referens.	Phycites.	
Phytolithus.	Petrificatum Vegetabilis.			G ftellas & puncta radiata referens.	Pleudo-afiroites.	Punctularia.
				G circulos intra circulos referens.	Concha anomia.	
				G puncta informia referens.	Stigmities.	
				Ph ligni.	Lithoxylon.	Petrificat trad.
Helmintholithus.	Petrificatum Vermis.			Ph folii.	Phytobiblion.	
				Ph feminis.	Pifolibus.	
				Ph rami.	Pleudo-coralium.	
				H Lumbriçi.	Entochus.	
Entomolithus.	Petrificatum Inſecti.			H Medufæ.	Aftæria columnaris.	
				H Echini.	Echinites.	David's ftongen.
				H Echini fpina.	Belemnites.	Lap. Lyneis offe.
				H Echini articuli fpiniferi.	Judaicus Lapis.	
Ichthyolithus.	Petrificatum Pifcis.			H Patella?	Nummus Brattinburgenfis Stobei.	
				H Patella aut conchæ hinc planæ, inde gibbæ.	Hfiferolithus.	Särtingand.
				H Conchæ fubrotundæ.	Conchites.	
				H Conchæ hinc planæ, inde gibbæ.	Peâinites.	
Amphibiolithus.	Petrificatum Amphibii.			H Conchæ lamellatæ.	Ofracites.	
				H Conchæ oblongæ.	Mufculites.	
				H Cochleæ fpira laterali.	Cochlites.	
				H Cochleæ fpira centrali.	Nerites.	
Ornitholithus.	Petrificatum Avis.			H Nautili recti.	Orithoceroles.	Gotlandfpat.
				H Nautili rotundati.	Nautilites.	
				H Nautili comprefsi.	Cornu ammonis.	
				E cancri.	Itiacus petrific.	
Zoolithus.	Petrific. Quadrupedis.			I incertæ vel certæ, totalis vel part. fpeciei.	Ichthyolithus.	
				I dentis carchurie.	Gloffopetra.	
				I ovorum.	Oolithus.	Komfen.
				I offis palatini.	Bufonites.	

OBSERVATIONES IN REGNUM LAPIDEUM.

1. *Primogenitas* Terras tantummodo Glaream & Argillam nominamus, e quibus, Elementorum ope, totum Regnum Lapidum existimamus esse productum. Hinc reliqui Lapidum temporis, a Creatione præterlapfi, progenies sunt.
2. Generatio Lapidum *Simplicium & Aggregatorum* per appositionem particularum externam fit; & si hi principio aliquo Minerali, forte salino, in humore quodam soluto, imprægnantur, *Compositi* dicuntur. Hinc generatio in Regno Lapideo nulla ex ovo. Hinc nulla humorum per vasa circulatio, ut in reliquis Naturæ Regnis.
3. *Petram* omnem, vix ullâ exceptâ, e Terris originem ducere extra controversiam est. e. gr. ex Humo vegetabili palustri *Schistus*, e Glarea *Cos*, ex Argilla *Marmor*.
4. Petra cum fuerit imprægnata materiâ aliquâ, respectu ad Simples, peregrinâ, *Minera* dicitur. Petra vel Minera comminuta *Terra* nominatur; sed non vice versâ. Terra mixta si concresecat *Concretum* dicitur. *Petrificata* sæpius ex Argilla in Calcem mutata oriuntur, paucis tamen exceptis.
5. *Saxa*, Lapidum vulgarissimos, rupium & montium plerorumque bases, in Principio non creata fuisse docent partes illorum constituentes, nec omnes in Diluvio generatos fuisse, confirmat frequens autopsia illorum Saxorum, quæ Indies producuntur. Si enim particulae eorum constitutivæ probe examinetur, Arenæ proprietates, in locis adjacentibus vel subjectis obviæ, monstrant.
6. *Quartzum*, e quo originem duxerit, maxime dubitarunt Mineralogi. Hinc summus Mineralogus Excell. HENCKEL: *O Silex! Silex! quis te generavit?* Omne Quartzum esse petram parasiticam docet autopsia; generatur enim in cavo aliorum lapidum & inde excrefcit. Ex Aqua itaque in fissuris lapidum retenta, exhalationibus lapideis imprægnata, forte etiam ab aëre adjuta, in superficie lapidis excrefcere incipit, & continuo augetur. Ita generari putamus. In fluido Aqueo primam peractam fuisse generationem docent vegetabilia sæpius inclusa observata.
7. *Nitrum Quartzi* nostrum seu Crystallum, Quartzum esse docent proprietates omnes, exceptâ duritiæ & figurâ; figuram obtinet ipsissimam verissimamque Nitri; sine dubio itaque Nitro aquæ primordiali lapidum admisto adscribenda fit; duritiem etiam suam a sale hocce obtinuisse verosimile videtur.
8. *Gemmae* itaque pretiosæ pellucidæ, a Nitro Quartzi, non ut veræ species, sed ut variationes, colore tantum distinctæ differunt. Hinc vanus qui has tanti aestimat; stultus qui in medicina exhibet.
9. *Humus* omnis è vegetabili vel animali destructo oritur. Hinc quotidie augetur, sed longa die etiam in speciem Arenæ transit.
10. *Vitriola* cum duo tantum naturalia observamus, hinc duplices tantum Pyritas & totidem recensemus Ochras, quarum generator est Vitriolum; verum in his contrario modo.
11. *Petrificata* plurium Auctorum recentiorum deliciae & Sirenes, ad tot genera quot species sunt, redacta fuere, eodem prorsus modo quo Hortulani suas plantas disponunt, qui tot species Tuliparum, Hyacinthorum, Anemonum &c. quot sunt horum variationes, fingunt. Ad septem tamen genera reduci possunt omnia Petrificata, nec plura possibile sunt, adeoque studii minus fructuosi limites potius coarctari, quam ampliari debent.
12. *Lithophyta* ad Regnum Vegetabile, non autem Lapideum, pertinere, docet figura, structura, generatio & analogia.
13. *Artificiales* lapides omnes merito excludimus, ut *Cerauniam*, *Boracem*, *Armoniacum*, *Vitriola factitia* &c. e. gr. *Vitriolum Plumbi* seu Saccharum Saturni, per consequens *Ochram plumbi* seu Cerussam, &c.
14. *Apyros* dixi illos lapides, qui diutissime vi ignis resistunt & conficiendis instrumentis Chemicis maxime idonei sunt. Nihil tamen in tota rerum natura, ne Argentum quidem & Aurum ignis summi, speculo caustico producti, vehementiam eludere potest.

CLAVIS SYSTEMATIS SEXUALIS.

Flos est plantarum gaudium.

--- Sic planta propagat!

NUPTIÆ PLANTARUM
 Actus generationis incolarum Regni Vegetabilis
 Flores feminis.

PUBLICÆ.
 Nuptiæ coram totum mundum
 visibilem apertè celebrant.

Flores unicuique visibiles sunt.

MONOCLINIA.
 Mariti & Uxores uno eodemque
 Thalamo gaudent.
 Flores omnes hermaphroditi sunt,
 & stamina cum pistillis in
 eodem flore.

DICLINIA. à *dis* bis & *κλίση* Lectus, Thalamus.
 Mariti seu feminae distinctis
 thalamis gaudent.
 Flores masculini vel feminini in
 eadem specie.

CLANDESTINÆ.
 Nuptiæ clam instituuntur.
 Flores, oculis nostris nudis
 visè conspicuntur.

DIFFINITAS.
 Mariti inter se non cognati
 sunt.
 Stamina nullâ suâ parte connata
 inter se sunt.

AFFINITAS.
 Mariti propinqui & cognati
 sunt.
 Stamina coherent vel inter se
 invicem aliqua sua parte,
 vel cum pistillo.

INDIFFERENTISMUS.
 Mariti nullam subordinationem
 inter se invicem observant.
 Stamina nullam accuratam pro-
 portionem longitudinis inter
 se invicem habent.

SUBORDINATIO.
 Mariti certi reliquis preferuntur.
 Stamina duo semper reliquis bre-
 viora sunt.

MONANDRIA. à <i>μὴς</i> unicus, & <i>ἀνὴρ</i> maritus. Maritus unicus in matrimonio. <i>Stamen unicum in flore hermaphrodito.</i>	I.
DIANDRIA. Mariti duo in eodem conjugio. <i>Stamina duo in flore hermaphrodito.</i>	II.
TRIANDRIA. Mariti tres in eodem conjugio. <i>Stamina tria in flore hermaphrodito.</i>	III.
TETRANDRIA. Mariti quatuor in eodem conjugio. <i>Stamina quatuor in eodem flore cum fructu.</i> Obs. Si Stamina 2 proxima breviora sunt, referatur ad Cl. 14.	IV.
PENTANDRIA. Mariti quinque in eodem conjugio. <i>Stamina quinque in flore hermaphrodito.</i>	V.
HEXANDRIA. Mariti sex in eodem conjugio. <i>Stamina sex in flore hermaphrodito.</i> Obs. Si ex his Stamina 2 opposita breviora, pertinet ad Cl. 15.	VI.
HEPTANDRIA. Mariti septem in eodem conjugio. <i>Stamina septem in flore eodem cum pistillo.</i>	VII.
OCTANDRIA. Mariti octo in eodem thalamo cum femina. <i>Stamina octo in eodem flore cum pistillo.</i>	VIII.
ENNEANDRIA. Mariti novem in eodem thalamo cum femina. <i>Stamina novem in flore hermaphrodito.</i>	IX.
DECANDRIA. Mariti decem in eodem conjugio. <i>Stamina decem in eodem flore cum pistillo.</i>	X.
DODECANDRIA. Mariti duodecim in eodem conjugio. <i>Stamina duodecim in flore hermaphrodito.</i>	XI.
ICOSANDRIA. à <i>ἴσος</i> viginti & <i>ἀνὴρ</i> . Mariti viginti communiter, sæpe plures, raro pauciores. <i>Stamina (non receptaculo) calicis lateri interno adnata.</i>	XII.
POLYANDRIA. à <i>πολύς</i> & <i>ἀνὴρ</i> . Mariti viginti & ultra in eodem cum femina thalamo. <i>Stamina à 15 ad 1000 in eodem, cum pistillo, flore.</i>	XIII.
DIDYNAMIA. à <i>dis</i> , bis, & <i>δύναμις</i> potentia. Mariti quatuor, quorum 2 longiores, & 2 breviores. <i>Stamina quatuor, quorum 2 proxima longiora sunt.</i>	XIV.
TETRADYNAMIA. Mariti sex, quorum 4 longiores in flore hermaphrodito. <i>Stamina sex, quorum 4 longiora, 2 autem opposita breviora.</i>	XV.
MONADELPHIA. à <i>μὴς</i> unicus, & <i>ἀδελφός</i> frater. Mariti, ut fratres, ex una basi proveniunt. <i>Stamina filamentis in unum corpus coalita sunt.</i>	XVI.
DIADELPHIA. Mariti è duplici basi, tamquam è duplici matre, oriuntur. <i>Stamina filamentis in duo corpora connata sunt.</i>	XVII.
POLYADELPHIA. Mariti ex pluribus, quam duabus, matribus orti sunt. <i>Stamina filamentis in tria, vel plura, corpora coalita.</i>	XVIII.
SYNGENESIA. à <i>σύν</i> simul, & <i>γένεσις</i> generatio. Mariti cum genitalibus foedus constituerunt. <i>Stamina antheris (raro filamentis) in cylindrum coalita.</i>	XIX.
GYNANDRIA. à <i>γυνή</i> femina, & <i>ἀνὴρ</i> maritus. Mariti cum feminis monstrè connati. <i>Stamina pistillis (non receptaculo) insident.</i>	XX.
MONOECIA. à <i>μὴς</i> unicus, & <i>οἶκος</i> domus. Mares habitant cum fem. in eadem domo, sed diverso thalamo. <i>Flores masculini & feminini in eadem planta sunt.</i>	XXI.
DIOECIA. Mares & feminae habitant in diversis thalamis & domiciliis. <i>Flores masculini in diversa planta, à femininis nascuntur.</i>	XXII.
POLYGAMIA. à <i>πολύς</i> , & <i>γάμος</i> Nuptiæ. Mariti cum uxoribus & inuuptis cohabitant in distinctis thal. <i>Flores Hermaphroditi. & masculini l. femin. in eadem specie.</i>	XXIII.
CRYPTOGAMIA. à <i>κρυπτός</i> occultus, & <i>γάμος</i> Nuptiæ. Nuptiæ clam celebrantur. <i>Florent intra fructum, vel parvitate oculos nostros subterfugiant.</i>	XXIV.

ORDINES à Feminis seu pistillis, ut classès à Maribus seu staminibus, defumuntur; in Classi Syngenesiæ autem à cæteris parum differunt Ordines. c. gr.

MONOGYNIA, Digynia, Trigynia, Tetragynia &c. à *γυνή* femina, præpositis numeris græcis *μὴς*, *dis*, *τρεῖς*, *τέσσαρες*. &c.

i. c. Pistillum 1. 2. 3. 4. &c. Numerus hic pistilli defumitur à Basi styli; si stylus autem deficiat, à numero Stigmatum calculus fit.

MONOGAMIA constat multis nuptiis, conjugia pura contrahentibus.

i. c. multis stoculis staminibus & pistillis instructis. Flores ejusmodi maximam partem vulgè Compositi dicuntur.

POLYGAMIA. ubi thalami vere nuptorum discum occupant, & ambitum cingunt thalami meretricum maritis destitutarum, ut a maritis uxoris fecundentur.

i. c.; ubi stoculi Hermaphroditi discum occupant, & marginem cingunt stoculi feminini, staminibus destituti, idque triplici modo:

a. **SUPERFLUA** dicitur, cum feminae maritatae fertiles sunt, ac familiam propagare queunt; adeo ut meretricum auxilium videatur superfluum.

i. c. cum flores disci Hermaphroditi stigmatè instruuntur & semina proferunt, flores quoque feminini radium constituentes similiter semina ferunt.

β. **FRUSTRANEA** dicitur, cum feminae maritatae fertiles sunt & speciem propagare queunt; Meretrices autem ob defectum vulvæ, veluti castrate, impregnari nequeunt.

i. c. cum flores disci Hermaphroditi stigmatè instruuntur & semina proferunt, stoculi verò radium constituentes, quam stigmatè careant, semina proferre nequeunt.

γ. **NECESSARIA** dicitur, cum feminae maritatae, ob genitalium labem & vulvæ defectum steriles, familiam propagare nequeunt; meretricibus autem à maritis feminarum fecundatis, uxorum locum supplentibus, sobolemque læte propagantibus.

i. c. cum flores Hermaphroditi ob defectum stigmatè pistilli, semina perficere nequeunt, floribus autem femininis in radio semina perfecta proferentibus.

OBSERVATIONES IN REGNUM VEGETABILE.

1. Omnem Plantam Fructificatione gaudere, docet in majoribus nuda autopsia; in minoribus, Filicibus nempe, Muscis, Algis & Fungis oculus armatus, ut testantur Clariss. Michellii, aliorumque observationes; nec ullam unquam Plantarum speciem Fructificatione carere posse, patet consideranti analogiam, usum, finem, structuram, creationem harum. Reliquæ autem Plantarum partes in multis deficiunt, ut Radix, Caulis, Folia, Fulcra; & tamen Vegetabilia sunt; uti Viscus, Lemna, Cuscuta, Tulipa.
 2. Fundamentum Botanices consistit in Plantarum Divisione & Denominatione Systematica, Generica, & Specifica.
 3. Botanicis paucissimis debetur nitor & certitudo Scientiæ, idque præcipue Auctoribus Systematicis, quorum exempla sequendo debemus continuare, excolere, ac perficere Divisionem Plantarum Systematicam (2).
 4. Systematica Divisio Plantarum (3), pro basi assumere debet partem harum primariam; ergo Fructificationem (1), quam unicum esse Botanices fundamentum Systematicum confirmat Natura; adeoque pro absoluto fundamento demonstrari potest. Hinc recepta fuit à summis Systematicis, Botanices Fulcris & Conditoribus: *Cesalpino*, *Morisono*, *Hermanno*, *Boerhaavio*, *Rajo*, *Sloaneo*, *Rivino*, *Knautis*, *Ruppio*, *Tournefortio*, *Plumiero*, *Fevilleo*, *Dillenio*, *Buxbaumio*, *Michellio*, *Magnolio*, *Vaillantio*, *Scheuchzero*: & vix ab ullo Methodico, nostro imprimis tempore, negari potest, nisi forte à solo *Heistero*.
 5. FRUCTIFICATIONIS Partes Universales duæ, *Flos* scilicet & *Fructus*: Particulares vero septem sunt, cum suis speciebus:
 - I. FLOS. 1. *Calix* Spec. 6. *Peviantium*, *Involucrum*, *Amentum*, *Spatha*, *Glyma*, *Calyptra*.
 2. *Corolla* Spec. 2. *Petalum*, *Nectarium*.
 3. *Stamina* Part. 2. *Filamentum*, *Anthera* (Apex vulgo).
 4. *Pistilla* Part. 2. *Stylus*, *Stigma* (Summitas).
 - II. FRUCTUS. 5. *Pericarpium* Sp. 9. *Capsula*, *Conceptaculum*, *Siliqua*, *Legumen*, *Nux*, *Drupa*, *Pomum*, *Bacca*, *Strobilus*.
 6. *Semina* Part. 3. *Seminulum*, *Corona*, *Floccus*.
 7. *Receptaculum* Sp. 3. *Floris*, *Fructus*, *Fructificationis*.
 6. Essentia Plantarum consistit in Fructificatione (1); *Fructificationis* in Flore & Fructu (5: I. II.); *Fructus* in Semine (5: 6.) *Floris* in Stamine (5: 3.) & *Pistillo* (5: 4.); *Staminis* in Anthera; *Pistilli* in Stigmate.
 7. Fructum omnem antecedit Flos; *Floris* essentia consistit in Anthera & Stigmate (6), unde Methodum meam desumsi, cujus itaque robur à priori patet ex jam dictis (1-7).
 8. Antheras & Stigmata (7) constituere Sexum Plantarum, à *Grewio*, *Rajo*, *Camerario*, *Morlando*, *Vaillantio*, *Blairio*, *Jussieo*, *Bradleyo*, *Royeno*, &c. detectum, descriptum & pro infallibili assumtum: nec ullum, apertis oculis considerantem cujuscunque plantæ Flores, latere potest: licet hic ob angustiam loci explicari nequeat. Negaturque nostro tempore vix ab ullo alio, nisi à solo *Pontedera*.
 9. *Antheræ* sunt organa genitalia MASCULINA, quæ cum Farinam suam generalem *Stigmati*, genitali FEMININO, inspergunt, fit *Fecundatio*; quam probant Observationes, Experimenta, Analogia, Anatomia, Antecedentia, Consequentia, Usus.
 10. Flores itaque (9) qui Antheras habent, *Masculini*; qui Stigmata, *Feminini*; qui utraque simul, *Hermaphroditi* dicuntur.
 11. Planta quæ Floribus Masculinis gaudet, *Mas*; quæ Femininis, *Femina*; quæ utrisque, *Androgyna*; quæ Hermaphroditis, *Hermaphrodita*; quæque Hermaphroditis & simul Masculinis vel Femininis, *Hybrida* dicitur.
 12. Nullum Systema Plantarum Naturale, licet unum vel alterum propius accedat, adhuc constructum est; nec ego heic Systema quoddam Naturale con- tendo (forte alia vice ejus Fragmenta exhibebo); neque Naturale constitui potest, antequam omnia, ad nostrum Systema pertinentia, notissima sint. Interim tamen Systemata artificialia, defectu Naturalis, omnino necessaria sunt.
 13. Nulla Methodus Botanica, à Fructificatione Systematice desumpta, adhuc constructa est, quæ non maximam præbuit utilitatem; nec nocuit ulli unquam, nisi quatenus ex assumtis principiis genera naturalia contra naturam dilaceravit, quod Nos scientes volentesve non commisimus.
 14. Genus omne est naturale, in ipso primordio tale creatum: hinc pro lubitu & secundum cujuscunque theoriam non proterve discernendum, vel conglutinandum est.
 15. Nomina Generica male constructa, quæque confusionem pariunt, Synonymis Veterum melioribus (paucis novis à me confectis) insignivi. Multa tamen adhuc minus congrua restant.
 16. Nominum receptissimorum permutationem, maximam parere difficultatem, exercitatis diu in arte Viris, in confesso est: hinc non mutari deberent, si multitudo errantium errori pareret patrocinium. Neque auctor sum, ut ad mentem meam, seniores Botanici mutant nomina. Veniat tandem ferus dies, quo nova & nostris accuratior Gens, per ordinem successionis ætatum, surgat, quam spondeo meam consideraturam fore theoriam, nominaque illa sæpius absurda, præcipue specifica expungat, de quibus in *Fundamentis* meis *Botanicis* Amstelodami nuper editis plura dixi.
 17. Methodum meam difficultatem parere nimiam, hariolor Botanicos jam dicere, ad examinandas nempe partes has minimas Floris, vix nudis oculis conspicuas. *Respondeo*: quod si Microscopium, instrumentum maxime necessarium, quivis Curiosus secum habeat, quid plus opus? Ego tamen examinavi hos omnes Plantarum Flores nudo oculo, absque omni Microscopiorum usu. Ultima tamen Classis videtur à Creatore veluti exclusa à theoria Staminum, adeoque secundum numerum non descripti. Negat enim Natura conjunctionem harum secundum Stamina; videtis Cl. *Michellii* opera. Ne ordines nimis longi, adeoque difficiliores evaderent, eos subdivisionibus auxiliaribus à Fructificatione dispeceui. Inter hos notabilis maxime est *Pentandria Monogynia*, ubi plantæ *Umbellatæ* recensentur, quas secundum methodum à Cl. *Arvedio* in Umbelliferis excogitam disposui. Fundamentum has distinguendi desumit ab involuero seu calice Umbellæ: Umbellasque omnes in tres ordines dispeceit: 1^m. continet plantas Umbellatas, quæ involuero omni- nino sunt destituta, quæ involuero ad Umbellas tantum particulares gaudent. 3^t, quæ involuero ad Umbellas universales & particulares instruuntur. Quæ Methodus à familia reliquis palmam præcipit.
- Vegetabilium* à Botanico, qua talis, dijudicantur secundum theoriam Artis vel Sensuum; hinc, qui utriusque signa intelligit, ille verè scit vires planta- rum, quæcunque Classe Naturali, adhuc magis Ordine N. sed maxime Genere N. conveniunt, etiam viribus propius accedunt. ex. gr.
- POLYANDRIA, *Digynia*. α. β. folia armentis & jumentis læta pascua; semina minora avibus, majora hominibus vulgatissima sunt esculenta.
- POLYANDRIA, *Monogynia* β. Stellatæ Rj. Adstringentes sunt, diuretica vulgo dicuntur.
- POLYANDRIA, *Monogynia* β. Asperifoliæ Rj. Adstringentes, glutinolæ & vulnerariæ sunt. ---- x. *Monopetalæ Baccifera*, maximam partem venenata sunt.
- *Digynia* γ. δ. ε. ζ. Umbellatæ T. in siccis locis aromaticæ, calefacientes, resolventes & carminativæ: in humidis autem venenatæ sunt; Radice & Seminibus pollut.
- POLYANDRIA *Baccifera*, *Drupifera* vel *Pomifera*; omnis hic fructus cum oblectamento edatur. POLYANDRIA autem omnis probe distinguenda, ut sæpius venenata est.
- POLYDYNAMIA *Gymnospermia* odorata, cephalica & resolvens est: Folia virtute pollut. TETRADYNAMIA omnis antiscorbutica & diuretica est: ex- ceptione amittit vires.
- POLYDELPHIA folia Pecoribus; semina Quadrupedibus (non feris) esculenta & flatulenta sunt. MONADELPHIA mucilaginosæ & emolliens est.
- POLYENESIA amaræ continet & stomachicas. GYNANDRIA autem aphrodisiacas. CRYPTOGAMIA vegetabilia sæpe suspecta includit.
- Quædam sunt examinatores Diætetici omnis cibi ingerendi, quibus Bona à malis distinguuntur, à Creatore omni animali pro diversitate naturæ, diversi- tate sunt.
- Dulcia* nutriunt; *Pinguia* emolliunt; *Salsa* stimulant; *Acida* refrigerant; *Austera* adstringunt; *Amara* alcalina, *Acrida* corrosiva, *Nauseosa* venenata sunt.
- POLYANDRIA. *Sua* salutaria, *Suavissima* cardiaca, *Aromatica* resolventia, *Hircina* aphrodisiaca, *Ingrata* suspecta, *Nauseosa* venenata alunt.
- Uber* ubicunque acidum indicat, *luridus* & *Aspectus* totius plantæ *tristis* suspectas reddit plantas.
- Essentia consistit in petalis ad unguis interius excavatis pro melle; reliquæ partes Fructificationis omnes ludunt, idque patet consideranti.

OBSERVATIONES IN REGNUM ANIMALE.

1. Zoologia, pars illa Historiæ Naturalis Nobilissima, longe minus excolta est, quam duæ reliquæ ejus partes. Si tamen vel motum, vel mechanismum, vel sensus externos internosque, vel denique figuram Animalium, cæteris præstantiorem, respiciamus, omnibus in aprico erit, Animalia esse summa & perfectissima Creatoris opera.
2. Si Zoologias Auctorum sub examen revocemus, maximam partem nihil nisi narrationes fabulosas, diffusum scribendi modum, Chalcographorum Icones & Descriptiones imperfectas, ac sæpe nimis extensas, inveniamus. Paucissimi vero sunt, qui Zoologiam in Genera & Species secundum leges Systematicas redigere tentarunt, si Nobiliss. *Willughbejum* & Clariss. *Rajum* excipiamus.
3. Hinc Observationibus, quas unquam propria autopsia obtinere potuerim adjutus, Systema quoddam Zoologiæ conscribere cœpi, quod heic Tibi sisto Illustris Lector. In *Tetrapodologia* Ordines Animalium à Dentibus; in *Ornithologia* à figura Rostri; In *Entomologia* ab Antennis & Alis &c. inprimis desumfi.
4. In *Ichthyologia* nullam ipse elaboravi Methodum, verum Suam nobiscum communicavit summus nostri temporis Ichthyologus Cl. D. *Petr. Artedi, Suecus*, qui in distinguendis Generibus Piscium Naturalibus, & Specierum differentiis parem sui vix habuit. Hanc Curioso Lectori jam sisto, ut ideam totius operis heic videat. Plura Ill. Lect. brevi ab Eodem expectabit, *Institutiones nempe totius Ichthyologiæ*.
5. Sunt qui putent Zoologiam minus utilem esse, quam reliquas Historiæ Naturalis partes, inprimis ad minutissima Animalcula quod attinet; sed si hucusque notissimorum tantummodo Insectorum Noxam, Utilitatem & Proprietates consideremus, facile apparebit, quantam utilitatem, eamque magni momenti futuram, affunderent *idiotæ* eorum, quæ nondum probe cognita nobis sunt.
6. *Noxa* (5) Insectorum ex sequentibus satis superque patet: ex. gr. *Blatta* in Finlandia Russiæque & panes, & omnis generis vestimenta consumit, ita ut Incolæ intensissima hieme domicilia sua ad tempus relinquere coacti sint, usque dum frigore pereat. *Oestrum Lapponicum* tertiam circiter partem Cervorum Rangiferorum seu pecudum Lapponicarum, dum adhuc juvenes existunt, destruit. *Teredo Navium* quantum detrimentum navibus & palis attulerit, omnibus in confesso est. *Culices* quanta molestia homines & pecudes in provinciis Lapponiæ finitimis afficiant, dicere vix possum. *Grylli domestici*, notissimi illi murorum incolæ, quam molestum stridorem edant, & quam multas insomnes noctes dormituris creent, res notissima est. *Muscas domesticas*, in Finmarkia Norvegica, totas domos implevisse & nihil intactum reliquisse, ipse in itinere Lapponico vidi. *Pulices* Mulieribus, *Pediculi* Nautis & Militibus quantum laborem & molestiam multis in locis facebant, nulli non constat. — *His* Quadrupedia quoque, Aves &c. propriis *pediculis* molestantur. *Acari* Insectorum minima animalcula, ipsa exanthemata corporis humani sæpissime causant. Quanto agmine *Locustæ Africanæ* paucis abhinc annis in quibusdam Europæ locis vegetabilia devastarint, & quanta strage *Eruca papilionum* quotannis arborum folia exedant, notissimum est. *Gyrinus terrestris* Nostr. quomodo plantarum Embryones tenellos primo vere destruat, Hortulani optime noscunt. *Dermestes* pretiosissimas pelles Quadrupedum & Avium miro modo dilacerat. *Oestrum Bovinum* molestia maxima defatigatos boves æstivo tempore afficit. Quam multos homines *Aranei* & *Scorpii* necarint, & *Tarantule* infantiâ affecerint, observationes Medicorum testantur, ut sexcenta ejusmodi præteream.
7. *Usus* (5) vero Insectorum maximos in arte Tinctoria præbent *Coccionella*, *Kermes*, *Gallæ* ab Ichneumonibus productæ. *Cantharidum* usus in Chirurgia, *Meloës* in Medicina, *Bombycum* in arte Textoria, mellis *Apum* in Oeconomia &c. notissimus est.
8. *Proprietates* (5) Insectorum qui considerare velit curiosus Scrutator, vix ullibi majori afficiatur voluptate. Examina modo: *Rostrum Curculionis*, *Cornua Lucani*, *Antennas Tragoceri*, *Articulos Meloës*, *Alas Forficulae*, *Plumas Papilionis*, *Oculos Tabani*, *Ventriculum Ricini*, *Aculeum Crabronis*, *Colorem Cantharidis*, *Elasticitatem Notopeda*, *Stridorem Grylli*, *Odorem Cimicis*, *Exilitatem Acari*, *Coitum Libellule*, *Nidum Ichneumonis*, *Favos Apum*, *Hibernaculum Oestri*, *Ædificium Vespa*, *Testam Eremitæ*, *Vitam Ephemeræ*, *Acervum Formicæ*, *Foveam Formicæ-Leonis*, *Telam Aranei*, *Natatum Monoculi*, *Cursum Gyrini aqv. Phosphorum Lampyridis*, *Scintillas Scolopendræ*, *Renovationem Cancri*, *Motum Spiralem Eruca ex Musca cerulea provenientis*, *Vitam fere indestructibilem Eruca aquaticæ Tabani*, & *Metamorphoses sic dictas fere omnium Insectorum*.
9. Ova plurimorum Insectorum triplici Integumento obducuntur; abscedente Integumento Primo appellatur *Eruca*, Secundo *Propolis*, & Tertio tandem *Insectum* perfectum; hinc in ejusmodi ovis triplex exclusio Pulli.
10. In Tubo Intestinali Hominum tres Species animalium occurrunt, Lumbrici nempe, *Ascarides*, & *Tæniæ*. Quod *Lumbricus* intestinorum una eademque sit species cum Lumbrico terrestri vulgatissimo, monstrat figura omnium partium. Quod *Ascarides* iidem sint cum Lumbricis illis minutissimis, in locis palustribus ubique obviis, ex autopsia clarissime patet. *Tænia* hucusque pro specie parasitica habita est, quum in Hominibus, Canibus, Piscibus &c. frequentissime solitaria reperta fuerit, & maximum negotium illis facebat, qui in indaganda Generatione Animalium diligentem operam contulerunt. Ego vero in itinere Reuterholmiano-Dalekarlico Ann. 1734. constitutus in præsentia Septem Sociorum meorum hanc inter Ochram acidularem Jærnensem inveni, quod maxime miratus sum; quum aqua acidulari ejusmodi *Tænias* expellere plurimi tentant. Hinc sequitur Vermes non oriri ex ovis Insectorum, Muscarum & similium (quod si fieret nunquam multiplicari possent intra Tubum Intestinalem, & secundum gradus metamorphoses perirent) sed ex ovis vermium prædictorum, unà cum aqua bibendo haustis; unde patet medicamenta Insectis adversa non per consequens vermes necare.

